

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

ผ้ามัดย้อม

๑. ขอบข่าย

- ๑.๑ มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้ครอบคลุมเฉพาะผ้ามัดย้อมที่อยู่ในลักษณะเป็นผืนที่ทำจากเส้นด้ายใยธรรมชาติ เส้นด้ายใยประดิษฐ์ และเส้นด้ายใยเซลลูโลสประดิษฐ์ ทั้งนี้ไม่รวมถึงผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปที่ทำจากผ้ามัดย้อม

๒. บทนิยาม

ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้ มีดังต่อไปนี้

- ๒.๑ ผ้ามัดย้อม หมายถึง ผ้าที่ใช้เทคนิคการทำลวดลายโดยการมัดผ้าที่ทอสำเร็จแล้ว ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น พับ มัด เย็บ และใช้อุปกรณ์อื่นๆ ให้เป็นลวดลายตามที่กำหนด แล้วจึงนำไปย้อมสี
- ๒.๒ เส้นด้ายใยธรรมชาติ หมายถึง เส้นด้ายที่ได้จากใยธรรมชาติของพืช
- ๒.๓ เส้นด้ายใยประดิษฐ์ หมายถึง เส้นด้ายที่ได้จากการสังเคราะห์
- ๒.๔ เส้นด้ายใยเซลลูโลสประดิษฐ์ หมายถึง เส้นด้ายที่ได้จากการนำเซลลูโลสธรรมชาติ เช่น ไม้ เศษใยฝ้าย มาผ่านกระบวนการสังเคราะห์

๓. วัสดุและการทำ

- ๓.๑ ผ้าที่ใช้ทำผ้ามัดย้อม แบ่งออกเป็น ๓ ชนิด คือ
- ๓.๑.๑ ผ้าที่ทำจากเส้นด้ายใยธรรมชาติ เช่น ผ้าฝ้าย ผ้าไหม
- ๓.๑.๒ ผ้าที่ทำจากเส้นด้ายใยประดิษฐ์ เช่น ผ้าโพลีเอสเตอร์
- ๓.๑.๓ ผ้าที่ทำจากเส้นด้ายใยเซลลูโลสประดิษฐ์ เช่น ผ้าเรยอน
- ๓.๒ สีที่ใช้ย้อมผ้ามัดย้อม แบ่งออกเป็น ๒ ชนิด คือ
- ๓.๒.๑ สีธรรมชาติ
- ๓.๒.๒ สีสังเคราะห์
- ๓.๓ กรรมวิธีการย้อมผ้ามัดย้อม แบ่งออกเป็น ๒ วิธี คือ
- ๓.๓.๑ วิธีย้อมเย็น
- ๓.๓.๒ วิธีย้อมร้อน

๔. คุณลักษณะที่ต้องการ

๔.๑ ลักษณะทั่วไป

ต้องอยู่ในสภาพเรียบร้อย มีสีและลวดลายสวยงามผสมผสานกลมกลืน ทำให้เกิดความงามเฉพาะตัวตลอดทั้งผืนผ้า และต้องไม่ปรากฏข้อบกพร่องให้เห็นอย่างชัดเจน เช่น รอยต่างในบริเวณที่ไม่ถูกมัดย้อม เมื่อตรวจสอบตามข้อ ๔.๑ แล้ว ผลการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบแต่ละคนต้องผ่าน

๔.๒ ชนิดของผ้าที่ใช้ทำ

ต้องเป็นไปตามที่ระบุไว้ที่ฉลาก

๔.๓ ความกว้างและความยาว

ให้เป็นไปตามข้อตกลงระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย แต่ต้องไม่น้อยกว่าที่ระบุไว้ที่ฉลาก

๔.๔ สี

มีสีตกอยู่ในน้ำได้เพียงเล็กน้อย

๕. การบรรจุ

๕.๑ หากมีการบรรจุ ให้บรรจุผ้ามัดย้อมในหีบห่อที่สะอาด เรียบร้อย และสามารถป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับผ้ามัดย้อมได้

๖. เครื่องหมายและฉลาก

๖.๑ ที่ฉลากหรือหีบห่อผ้ามัดย้อมทุกหน่วย อย่างน้อยต้องมีเลข อักษร หรือเครื่องหมายแจ้งรายละเอียดต่อไปนี้ให้เห็นได้ง่าย ชัดเจน

(๑) ชื่อเรียกผลิตภัณฑ์ เช่น ผ้าฝ้ายมัดย้อม ผ้าไหมมัดย้อม

(๒) ความกว้างและความยาว

(๓) กรณีใช้สีธรรมชาติให้ระบุ

(๔) คำแนะนำในการดูแลรักษา

(๕) ชื่อผู้ทำ หรือสถานที่ทำ พร้อมสถานที่ตั้ง หรือเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนในกรณีที่ใช้ภาษาต่างประเทศ ต้องมีความหมายตรงกับภาษาไทยที่กำหนดไว้ข้างต้น

๗. การชักตัวอย่างและเกณฑ์ตัดสิน

๗.๑ รุ่น ในที่นี้ หมายถึง ผ้ามัดย้อมที่ทำจากผ้าชนิดเดียวกัน โดยกรรมวิธีเดียวกัน ที่ทำหรือส่งมอบหรือซื้อขายในระยะเวลาเดียวกัน

๗.๒ การชักตัวอย่างและการยอมรับ ให้เป็นไปตามแผนการชักตัวอย่างที่กำหนดต่อไปนี้

๗.๒.๑ การชักตัวอย่างและการยอมรับ สำหรับการทดสอบลักษณะทั่วไป ความกว้างและความยาว การบรรจุ และเครื่องหมายและฉลาก ให้ชักตัวอย่างโดยวิธีสุ่มจากรุ่นเดียวกัน จำนวน ๑ ตัวอย่าง เมื่อตรวจสอบ แล้วตัวอย่างต้องเป็นไปตามข้อ ๔.๑ ข้อ ๔.๓ ข้อ ๕. และ ข้อ ๖. จึงจะถือว่าผ้ามัดย้อมรุ่นนั้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

๗.๒.๒ การชักตัวอย่างและการยอมรับ สำหรับการทดสอบชนิดของผ้าที่ใช้ทำ และสี ให้ใช้ตัวอย่างจาก ข้อ ๗.๒.๑ โดยตัดตัวอย่างให้มีความกว้าง ๑๐ เซนติเมตร ความยาวตลอดหน้าผ้า เมื่อตรวจสอบ แล้วตัวอย่างต้องเป็นไปตามข้อ ๔.๒ และข้อ ๔.๔ จึงจะถือว่าผ้ามัดย้อมรุ่นนั้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

๗.๓ เกณฑ์ตัดสิน

ตัวอย่างผ้ามัดย้อมต้องเป็นไปตามข้อ ๗.๒.๑ และข้อ ๗.๒.๒ ทุกข้อ จึงจะถือว่าผ้ามัดย้อมรุ่นนั้นเป็นไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้

๘. การทดสอบ

๘.๑ การทดสอบลักษณะทั่วไป

ให้แต่งตั้งคณะผู้ตรวจสอบ ประกอบด้วยผู้ที่มีความชำนาญในการตรวจสอบผ้ามัดย้อมอย่างน้อย ๓ คน แต่ละคนจะแยกกันตรวจโดยอิสระ ผลการตรวจสอบให้ตัดสินว่าผ่านหรือไม่ผ่านเท่านั้น

๘.๒ การทดสอบชนิดของผ้าที่ใช้ทำ

ให้แยกเส้นด้ายยืนและเส้นด้ายพุ่งออกจากกัน แล้วนำไปเผาด้วยเปลวไฟ

๘.๒.๑ เส้นด้ายใยธรรมชาติ (ยกเว้นเส้นไหมแท้) เมื่อนำไปเผาไฟจะปรากฏผลดังนี้

- (๑) เมื่อนำเส้นด้ายใยธรรมชาติเข้าใกล้เปลวไฟ เส้นด้ายจะไม่หดหนีไฟ
- (๒) เมื่อใส่เส้นด้ายใยธรรมชาติเข้าในเปลวไฟ เส้นด้ายจะลุกติดไฟและลุกอย่างช้า ๆ
- (๓) เปลวไฟมีสีเหลือง
- (๔) เมื่อนำเส้นด้ายใยธรรมชาติออกจากเปลวไฟ ไฟยังคงลุกอย่างต่อเนื่อง
- (๕) ถ้ามีสีขาวถึงเทา
- (๖) กลิ่นคล้ายกระดาษไหมไฟ
- (๗) ปุยของเส้นด้าย ถ้าเป่าจะฟุ้งกระจาย

๘.๒.๒ เส้นไหมแท้ เมื่อนำไปเผาไฟจะปรากฏผลดังนี้

- (๑) เมื่อนำเส้นไหมแท้เข้าใกล้เปลวไฟ เส้นไหมจะหดหนีไฟ
- (๒) เมื่อใส่เส้นไหมแท้เข้าในเปลวไฟ เส้นไหมจะลุกติดไฟอย่างรวดเร็ว
- (๓) เปลวไฟมีสีเหลือง
- (๔) เมื่อนำเส้นไหมแท้ออกจากเปลวไฟ ไฟจะดับ
- (๕) ถ้ามีลักษณะเป็นก้อนกลมคล้ายลูกปัด มีสีน้ำตาลถึงน้ำตาลไหม้
- (๖) กลิ่นคล้ายขนหรือเส้นผมไหมไฟ

- (๓) ปุ๋ยของถั่วแข็งแต่เปราะ เมื่อใช้มือบีบจะแตกง่าย
- ๘.๒.๓ เส้นด้ายใยประดิษฐ์ เมื่อนำไปเผาไฟจะปรากฏผลดังนี้
- (๑) เมื่อนำเส้นด้ายใยประดิษฐ์เข้าใกล้เปลวไฟ เส้นด้ายจะหดหนีไฟ
- (๒) เมื่อใส่เส้นด้ายใยประดิษฐ์เข้าในเปลวไฟ เส้นด้ายจะลุกติดไฟได้รวดเร็วกว่าเส้นด้ายฝ้าย และเส้นไหมแท้
- (๓) เปลวไฟมีสีเหลือง
- (๔) เมื่อนำเส้นด้ายใยประดิษฐ์ออกจากเปลวไฟ ไฟยังคงลุกอย่างต่อเนื่อง
- (๕) ถั่วมีสีน้ำตาลถึงน้ำตาลไหม้
- (๖) กลิ่นเป็นสารเคมี
- (๗) ถั่วแข็งบีบไม่แตก
- ๘.๒.๔ เส้นด้ายใยเซลลูโลสประดิษฐ์ เมื่อนำไปเผาไฟจะปรากฏผลดังนี้
- (๑) เมื่อนำเส้นด้ายใยเซลลูโลสประดิษฐ์เข้าใกล้เปลวไฟ เส้นด้ายจะไม่หดหนีไฟ
- (๒) เมื่อใส่เส้นด้ายใยเซลลูโลสประดิษฐ์เข้าในเปลวไฟ เส้นด้ายจะลุกติดไฟอย่างรวดเร็ว
- (๓) เปลวไฟมีสีเหลือง
- (๔) เมื่อนำเส้นด้ายใยเซลลูโลสประดิษฐ์ออกจากเปลวไฟ ไฟยังคงลุกอย่างต่อเนื่อง
- (๕) ถั่วมีสีเทา
- (๖) กลิ่นคล้ายกระดาษไหม้ไฟ
- (๗) ปุ๋ยของถั่วนุ่ม
- ๘.๓ การทดสอบความกว้างและความยาว
ให้ใช้เครื่องวัดที่เหมาะสม
- ๘.๔ การทดสอบสี
นำตัวอย่างผ้ามัดย้อมขนาด ๔ เซนติเมตร × ๑๐ เซนติเมตร แช่ในน้ำเปล่าประมาณ ๓๐ นาที ที่อุณหภูมิห้อง ละลายสบู่เทียมประมาณ ๕ กรัมต่อน้ำ ๑ ลิตร ต้มพอร้อน ใส่ตัวอย่างผ้ามัดย้อมที่ผ่านการแช่น้ำแล้ว ต้มต่อประมาณ ๓๐ นาที ที่อุณหภูมิ (๔๒ ± ๒) องศาเซลเซียส นำผ้าออก แล้วตรวจพินิจสีของน้ำที่ใช้ต้ม
- ๘.๕ การทดสอบการบรรจุ และเครื่องหมายและฉลาก
ให้ตรวจพินิจ